

מסורת הש"ס

(א) ולאחר־כֵּן יָצֵא מִמִּצְרַיִם דָּהָא
קִיָּא מִמִּצְרַיִם דְּרַעֲלֵיבִי סְהֵכָא
(ב) מִמִּצְרַיִם וְעוֹר מִצְרַיִם
דִּי־הִי מִשְׁתַּיִן לְעֵשֶׂה דְּקִרָא
(ג) אֵלָּה (ד) וְבִרְסוּת מִיֵּשׁ
(ה) וּמִגִּלְתָּה נְטוּ וְעִיָּא
(ו) וּמִכְרֹחַ דִּי־כֵּן בְּחֵשְׁתָּה
שְׂמֵחֵשְׁתָּה וְנִכְרֵשְׁתָּה
(ז) וְעַלִּי אֶהְיֶה י"ד ע"ה
(ח) דְּסִסְחֹס קִי אֶהְיֶה
שְׂמֵחֵשְׁתָּה וְקִי אֶהְיֶה
(ט) וְחִלְתִּין נְטוּ
(י) קִמְחָן לֵךְ (י"א) עַל־מִתְמֵה
תְּמִיד מִיֵּשׁ מִיֵּשׁ דִּי־כֵּן
סְהֵכָא וְלִמְחָא אִי־כֵּן
אֶפְרֹחֵק וְעֵשֶׂה דְּלֵי עֵשֶׂה
אֵלָּה דְּלֵי עֵשֶׂה
אִי־כֵּן (י"ב) גִּילְתִּין
מִכְרֹחַ מִשְׁעוֹר מִיֵּשׁ
(י"ג) עֵשֶׂה אֵלָּה (דְּלֵי) יָצֵא
וְעִיָּא, וְעִיָּא

תורה אור השלם

1. וְכִי יִהְיֶה בּוֹ מוֹם פֶּסַח אוֹ
עוֹר כָּל מוֹם רָע לֹא תִזְבְּחוּ
לַיהוָה אֱלֹהֵיךָ: דְּבָרִים טוֹבִים כֵּן

הגהות הב"ח

(א) גמ' צמור ינבזה ולימא
ליה: (ב) במשנה אכל לא מן
העור:

מוסף רש"י

מואסת כמו ואקזן צם (ויקרא ט: כ)
יחזיר להם כל הדמים. דכל מה
 שאכלו אינו נהנה להם משעה שנודע
 להם: **יבנה.** והוא יטול י' קצת יח
 בתמיה: **וילמא ליה.** ישראל לכהן
 שמכר מה אפסדתן הלא אם היה
 הבשר צידה היה טעון קבורה שהיה
 חם שחטמו: **כגון דזנין ליה.** כהן
 השוחט מקום הכוונה לישאל: **דלמא**
ליה. כהן אם היה צדי הוה מחזינא
 ליה כמו שהוא שחוט: **דר' יהודה**
דלמארנין צפרק עד כמה (לעיל כח).
 השוחט את הבכור ואחר כך הלאה
 את מומו רבי יהודה ממיר: **צבליס.**
 אלאי יטול קצת לימא ט ליה מוכר
 ללוקח אי לא דאלתננהו הוה מתקננא
 להו: **יין נפך.** אלאי יטול קצת.
[ומשני] כגון דלא זנין ליה ט' נפך
 גופיה אלא עירבו עם יין כשר ומכר
 ט לימא ליה אי הדרתיה נהילי הוה

נמוקן עמו. טעמו, במסכת
 גיטין (סא.) מזה שנתן של
 תמימים ואמר ר' יוסי שיתן
 עמו נס וקו, ובר ישר כקו
 השתקלת (תרומין סא.) אל:
 פירושו עמו תלם טעם לל
 דבריו שהיה מביט אל דבריו
 (גיטין סט.)
חרין עלך כל פסולי
חמוצין
יבשה שחרה נפרכת.
ואתנין שאין מילאם עד אין
 יבשה עד שיתבטל כל כך
 שחיה נפרכת צלפון (חולין
 טא.) חורנין היחידות. כמי
 דשני שקרין יגריה.
 הילנות איתן שלשים נגד
 חוטמו. שפנבמו. טיטל
 מהם מעט, או שנגבמו.
 שמתבטל בהתקן מלגעה
 בעומק ווא חסיה לטוס, אולי
 והלא איתן חוטין (עירך טז.)
 הדומות.
 הגדולות קבועות בן שקרין
 משיחיליט, שבעקרון. לממין
 הוה חס, דמפרט וואו חסיל
 ובי פני מחיו, אבל פנימה אף
 חסיל וואו חסיל כרבי צבס, שהרי
 תחולות צבס (טו.)

שיטה מקובצת

[illegible]

כל פסולי המוקדשין פרק חמישי בכורות לו.

וְחָכְם. הֵאָּ יֵשׁ חָכְם הוּא
מְלֵל דְּהֵנִי פָּרִי כָּל דְּבוּ.
וְעַמִּי הָאָרֶץ הִיאךְ רְאוּיִן
נְדָרִים וְסֻבְרִי וְאוֹתוֹ חָכְם

לאפוקי מדרכי יוסי שלשה⁶ מפירין את הגדר
במקום שאין חכם לאפוקי מדרכי יהודה
דתניא הפרת גדרים בג' ר' יהודה אומר אחד
מהם חכם במקום שאין חכם כגון מאן אמר
רב נחמן כגון אנא ר' יהודה אומר אחד מהן
חכם מכלל דהנך כל דהו אמר רבינא⁶
מסתברי ליה וסבר: רבי יוסי אומר אפילו
יש שם כ"ג כו': אמר רב חננאל אמר רב
אין הלכה כרבי יוסי פשיטא⁷ יחיד ורבים
הלכה כרבים מהו דתימא⁸ נמוקו עמו קמ"ל
תפשוט מהא דהך קמייתא משמיה דשמואל
איתמר דאי משמיה דרב תרתי למה לי⁹ חדא
מכלל דחבירתה איתמר: מתני' *השוחט
את הבכור⁷ ונודע שלא הראהו מה שאכלו
אכלו ויחזיר להם⁸ הדמים ומה שלא אכלו
הבשר יקבר ויחזיר⁹ את הדמים וכן ה"השוחט
את הפרה ומכרה ונודע שהיא טרפה מה
שאכלו אכלו ומה שלא אכלו הם יחזירו לו
את הבשר והוא יחזיר להם את הדמים
מכרוהו לעובד כוכבים או הטילוהו לכלבים
ישלמו¹⁰ דמי טרפה: גמ' ת"ר המוכר בשר
לחבירו ונמצא בשר בכור פירות ונמצא
טבלים יין ונמצא יין נסך מה שאכלו אכלו
ויחזיר להם את הדמים ר' שמעון בן אלעזר
אומר דברים שהנפש קצה בהן יחזיר להן את
הדמים ושארין הנפש קצה בהם ינכה להם
את הדמים ואלו הן דברים שהנפש קצה בהן
ונבילות וטריפות שקצים ורמשים ואלו הן
דברים שאין הנפש קצה בהן בכורות טבלים
ויין נסך בכור⁶ ו ולימא ליה מאי אפסדתך
לא צריכא כגון דובין ליה ממקום מומא דא"ל
אי לא¹¹ דאכלת הוה מחזינא ליה ושרי
ניהיליה¹² כרבי יהודה טבלים הוה מתקיננא
להו ואכלנא להו יין נסך על ידי תערובת
וכרשב"ג¹³ דתנן יין נסך שנפל לבור כולו
אסור בהנאה רבן שמעון בן גמליאל אומר
ימכר כולו לעובדי כוכבים חוץ מדמי י"ג שבו:

הדרן עלך כל פסולי המוקדשין

על אלו מומין שוחטין את הבכור ינפגמה
אזנו מן^א החסחום אבל לא^ב העור
ונסדקה אעפ"י שלא חסרה ניקבה מלא
כרשינה או שיבשה איזהו^ג יבשה כל שתנקב
ואינה מוציאה טיפת דם ר' יוסי בן המשולם
אומר יבשה שתהא נפרכת: גמ' אמאי
פסח ועור כתיב כתיב גמי כי יהיה בו מום
ואימא כי יהיה בו מום כלל פסח או עור פרט
כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט פסח
ועור אין מידי אחרניא לא כל מום רע חזר
ובכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין
הפרט מה הפרט מפורש מומין שבגלוי ואינן
חוזרין אף כל מומין שבגלוי ואינן חוזרין
ואימא מה הפרט מפורש מומין שבגלוי
ובוטל ממלאכתו ואינו חוזר אף כל מומין

מפירין את הגדר. לישנא דקרא נקט אצל גבי חכם שיין לשון המרה וכן בהמוכר את הספירה (צ"צ דף ע"ד). גבי צנת קול דקאמר ועכשיו ששנעמי מי מפר לי: **ר"ב** יהודה אומר אחד מהם חכם מכלל דהנך ב"ה דהו אומר רבינא דמסברי אהו וסברי. כ"כ ברוב הספרים ויש ספרים דגרסי בגון מאן אומר רב נחמן כגון אלא ^{י"ז} משמע מתוך לשון הקונט' שקר גרים וקשה היכי פריך עלה מכלל דהנך כל דהו אימא ^{י"ח} לא אלא שפוחתים מדרב נחמן וא"ת לאידך גירסא נמי מנא ליה כל דהו דלמא מכלל דהנך שפוחתים ממומחה אצל כל דהו לא וי"ל דשטיטא ליה דחכם דר' יהודה לאו כחכם דלעיל דאיירי בזממחה דאפי' רבי יהודה מודה דיחיד מומחה מתיר את הגדר ^{י"ט} וכלן דלא איירי ^{כ'} בזממחה מה שיעור ^{כ"א} נותן לאינך ומיהו קשה דא"כ מנא ליה דלתי דאפוקי מדרכי יהודה כיון דרבי יהודה לא איירי בזממחה דלמא רבי חייל בר אבא ^{כ"ב} מודה דבעינן אחד מהם כחכם דר' יהודה ודוחק לומר דג' מפירין את הגדר משמע ליה שלשתן שוין: וי"ן נכד. אע"ג דצ"ג ג' דהוריות (דף י"א). קאמר דסתמו הוי אפיקורוס ציין נאך כמו בנבילות מ"מ לא חשיב גיפן קלה זו ועוד דהכא מסקינן על ידי תערוכות:

הדרן עלך כל פסולי המוקדשין

מִן הַחֲסִידִים. לָשׁוֹן תּוֹנֵן הוּא כְּמוֹ
רֹאשׁ נְפִישׁ ^ס וְהַחֲסִידִים בְּפֶרֶק
וְעַד לוֹלִיץ (פָּסָקִים פד.) ^ז וְעַד הָאֵלֶּיךָ
תִּמְרָגַם חֲסִידוֹס לְדוֹנָה (עֲמוֹס א):
מִזֶּה הִפְרַת מִפּוֹרֶשׁ מוֹמִין שְׁבָגְלִי
וְאִינִי הוֹדִיין. כִּה"ג דְּרִשִּׁין
פִּי'ק דְּקִדּוּשֵׁין (דף מד:) גְּבִי שֵׁן וְעִין
זִמְת וּמ"ט לָא הוּא הִכָּא מוֹמָא כְּשִׁנְפִּלָה
יֵינוּ כִּיּוֹן דְּחָשִׁיב מוֹס שְׁבָגְלִי וְאִינוּ
חוּר לְקַמֵּן בְּפֶרֶק מוֹמִין אֲלֹ
זוּר (דף מד.) לָא פִּסְלִין יִטְלוּ שִׁינֵי גְבִי
דָּס אֲלֹא מִשּׁוֹס מִרְאִית הֵעִין דְּאִינוּ
זוּר עוֹרֶשׁוּ שֶׁל אֲהֶרֶן מְכַלֵּל דְּבִנְהִמָּה
שֶׁר וּפִי' גְּבִי אֲדָם לָא מִיפְסֵל בְּשֵׁן
חֲדָד וְדוֹקָא בְּחֻמֵּין הַחִיּוּנוֹת שֶׁנִּפְגְּמוּ
נִגְמָמוּ וְצִפְפִּימִיּוֹת שֶׁנֶּעְקְרוּ יֵאָ
לְיִצִּיב בְּשֵׁן' כְּדִפִּירָם בְּקוּטֶרֶס
לְאֲמַר בְּסֻמָּן גְּבִי הִימֵל דְּהוּ מוֹס
כִּי נִיטוּ עֵינִים לָא יִזְכֵּר לְשִׁלָּי גְּבִי
עַד דְּגִלִּי קִרָּא אֲבָל הִכָּא שֶׁךְ דִּרְךְ
הַשֵּׁינִים נּוֹפְלוֹת מִחֲמַת זִקְנָה לָא הוּא
עֵינִן פִּסַּח עוֹר וּמִיּהוּ לִרְיִךְ טַעַס
חֲדָד דְּה"ג עֵינֵינוּ מִחֲמַת זִקְנָה וּלְמַת
אִי שֶׁנָּא דְּהִכְהוּ עַל אֹזְנוֹ וְחֲרָשׁוֹ חָשִׁיב
וּסֵה הֵס יֵי וְעַד יוֹאֵל לְחִירוֹת
הַיִּי מוֹס שְׁבָגְלִי וְאִינוּ חוּר וְלִקְטָן
פִּי'ק יֵי אֲלֹ מוֹמִין (דף מה:) עֵינִן
רַשׁ שׁוֹטֵה (וּקְטָן) פִּסְלוּן בְּאֲדָם חָשִׁיב
בְּבִהֵמָה יֵי ^ס בְּאֲדָם לָא מִיפְסֵלִי אֲלֹ
שׁוֹס דְּאִינוּ שׁוֹה עוֹרֶשׁוּ שֶׁל אֲהֶרֶן
דְּמִפְרַשׁ לְקָמֵן יֵי ^ס בְּצֵין חֲרָשׁ בְּיָדֵי
דָּס לְחָרֵשׁ בְּיָדֵי שְׁמִים וּלְרִיב עַד
לְרִמְחָה דְּבִדְבַר קַל חָשִׁיב מוֹס לְלֹאֵת
לְחִירוֹת יֵי שֶׁמִּשְׁחָחֶרֶשׁ שִׁינֵי:
נִמְרוֹ

נפגמה אזנו מן החסחוס י
הכי מומין שבסתר נמי
גממו והפנימיות שנעקרו
נעקרו

עין משפט
נר מצוה

נ ו א מ״י פ״ג מהלכות
 בטרות הלכה ט ופס״ו
 מהלכות מבירה הלכה י א סג
 עשׂו רלו ופס״ק י״ד ח
 שׁ סעף ו וטור שׁע ח״מ
 ס״י רל סעף א:
 נ ב א מ״י פס״ו מהלכות
 מבירה הלכה י טו״ע
 ח״מ ס״י רל סעף ו (טו״ע)
 י״ד ח״י קט פס״ק יג:
 נ ג א מ״י פס״ו מהלכות
 מאכלות אכילות הלכ׳
 טט טו״ע י״ד ס״י קלד
 סעף ב:
 נ ד א מ״י פ״ו מהלכות ביאת
 מקדש הלכה ו טור י״ד
 ס״י טט:

לעזי רעט"י

טגדרי"ן [טיגרו"ם].
סחוס.
יינצב"ש [יינציבי"ש]
חניכיים.
מונשיליר"ש
[מישיליר"ש]. שיניים
טוחנות.

רבינו גרשום

לאפקי מדר יהודה דל
מפני אחד מהם חכם;
המבינין להו וסביר ליה
ליהו מה הארץ גורן;
תפושט משה דמדור
חתמר משמיה ש"מ
קמייחא דארמינן ספ
משמיה דרב ספ מספ
שמואל דרמי דשמואל
חיה דרבי הוה נמי משמיה
דרב וזכא נמי אמר רב
הלכתי ר' יוסי אליהו
ר' בנאנ מתיקוי הני
קמייחא תרי ודמי לה
ל' לימר. ר' ארמי
אימר אל' חזא משמיה
דרבי ארמי מלל. מרדכי
ההיא ארמיא וליבא דר' חזא
ויהוי להם תן חמייחא
קנסתו רבנן: תן חזא
ל' את הבשר שמוח
בהנאתו שמוח
לעובד כוכבים;
מכריתו
לחלוקת את הבשר לעובד
כוכבים בירק או הטלוח;
לכלבים ועריון ל' נתנו
הדמים לשלמו לו את שפרט
החיה שולו ולישלמו לו
כל הדמים שנטולו ממנה לפי
החיה כח טרפה מרעית;
ניבא להם כל הדמים כנן
מה שאכלו והשאר חזיר;
כבדו אמאי ניבא ל' הדמים
לימא ליה הלוקח
אם אפסידתו דאכלתיה
ואת איה דהרתתה ניהל' ל'

[illegible]